

Cesta ke sjednocení

Exercicie 2015 přednáší P. Ondřej Matula SDB s obrazy Jana Paula

1 ÚVOD

Po prvním ročníku exercicií s obrazy 2014 „Vír života, smrti a vzkříšení“ přicházíme s novým tématem na rok 2015. Přešlé téma včetně struktury programu hodnotili účastníci mnoha pochvalami. Cítili se nadšeni a osloveni, tedy zažili působení Boží při meditacích na exerciciích. Toto Boží požehnání vnímáme – a tím mluvíme nejen za sebe, ale i za Honzu Paula a organizátory – jako potvrzení a výzvu pokračovat v tomto díle.

Co znamená nové téma?

Když jsem v prosinci 2014 vracel Honzovi v jeho ateliéru obrazy z předešlého roku, postavil přede mnou snad patnáct nových obrazů, které poslední dobou vytvořil, a řekl: „Vyber si. Nebo ti namaluji, co chceš.“ S jeho pomocí jsem pak vybral trojici nových obrazů, které spolu formátově i obsahově souvisí. Zároveň jsou však od sebe dost vzdálené. Jak je spojit v jedno téma? Jak je sjednotit? Chce to nějakou cestu... Cestu ke sjednocení! Cestu ke sjednocení s Bohem! Tak se totiž jmenuje velké dílo mystika sv. Jana od Kříže. Jeho text bude jedním z pilířů našich meditací. Druhým pilířem pak budou texty k eucharistii, neboť se právě tento rok připravujeme na Národní eucharistický kongres. Naše texty však budou z více zdrojů. Ať už jsme či nejsme na cestě mystiky, meditace nás do ní mohou uvést jednak prožitkem, a dřív či později dovést k rozumové reflexi kvality našeho vztahu k Bohu.

2 CESTA OČISTNÁ

2.1 PŘEDSTAVENÍ OBRAZU

Honza: Ta bytost je ještě stále zakotvená v současném životě, ale už je tam vložena nová matrice, uvědomuje si svoji malost a hříšnost, svůj pozemský úděl, cestu ke konečnosti. Je v útrpném postoji, působí lítost, současně se sklání před Stvořitelem, před tím, co ho přesahuje. Ještě Ho úplně nezná. Proto je barva modrá, taková studená. Obraz demonstruje začátek nové cesty.

Já: Převládající modrá barva symbolizuje množství slz, které člověk v bolesti může prolít. Bolestí nad ztrátou jistot, zdraví, vztahů, cti, majetku. Sevřené ruce v pěst ukazují snahu udržet si aspoň zbytek jistot, které má. Nakolik je úsilí této osoby dobré, natolik i z těchto rukou stéká světlo – to jsou modlitby a láska k druhým. Postava je částečně zahalena do růžové – snaží se vytvořit si příjemný ideální svět, ve kterém mu bude dobře. Je to však iluze, která nebude držet pohromadě a rozplyne se. Až to obrečí a opustí, bude jí lépe. Na rameno postavy dopadá světlo, to znamená Boží pomoc, přítomnost, doprovázení v těchto těžkých chvílích. Človíček si toho bohužel moc nevšimá, možná o tom ani neví, ale je to tak. Kolem modrého moře slz se objevuje zelená barva

naděje, spolu se zbytky odcházející růžové. Postava má hlavu skloněnou – ještě se příliš dívá do země, místo do nebe. Působí trochu smutně. Je to čas temnot a očišťování, kterým musí projít. Až uvolní pěsti a otevře se světlu, temnoty pomalu zmizí. Zvedne hlavu a do jeho života začne svítit Boží světlo. Všimněte si černých skvrn na jeho hlavě – to mohou být špatné myšlenky nebo zoufalství pokusu o sebevraždu. To vše musí odplout pryč!

2.2 DOPOLEDNÍ PŘEDNÁŠKA – PODLE SV. JANA OD KŘÍŽE: VÝSTUP NA HORU KARMEL

Tato kniha popisuje úvodní období duchovního života, neboli období přechodu ze stavu začátečníků do stavu pokročilých. Prameny vzniku jsou zkušenost Toledského klášterního vězení (1577-78) a následný vznik básně *Za jedné noci temné*. Potom náčrt Hory dokonalosti a pak fragmenty úvah a dopisů. Název knihy vznikl podle knihy františkána Bernardina z Lareda *Výstup na horu Sión*. Jan sám chodíval na kopec do kláštera zpovídat mnišky v El Calvariu a tak mu toto posloužilo jako forma k vysvětlení duchovního života. Celý spis je rozdělen na tři knihy (*Výstup*, *Temná noc*, *Živý plamen lásky*) s jednotnou strukturou. Obraz výstupu navozuje u člověka jeho úsilí růstu.

Sv. Jan nejdříve začíná verši písně (kterou složil), a pak je vykládá. Na úvod říká: K tomu, aby se mohla pochopit tato temná noc, kterou prochází duše k sjednocení s Bohem, bylo by potřeba většího světla a zkušenosti, než je moje, vždyť šťastné duše procházejí obvykle tolika hlubokými temnotami a strastmi, jak časnými tak duchovními, že ani lidská věda ani zkušenost nestačí, aby to dokázala vyjádřit. (Předmluva 1) Pokud tedy i ty bratře, sestro, procházíš někdy v duchovním životě těžkostmi a temnotami, poslouvej Janovo vysvětlení, jak s tím zacházet a jak to pokračuje dál!

1. *Za jedné noci temné*

s touhou, v lásce roznícena,
ó, blahé štěstí!,
vyšla jsem nepozorována,
když můj dům byl již utišen.

2. V temnotách a bezpečná
Po skrytých schodech přestrojena

Ó, blahé štěstí!,
V temnotách a ve skrytosti
Když můj dům byl již utišen.

3. V tu šťastnou noc,
V skrytu, aniž mě kdo viděl,
Ani já jsem na nic nehleděla,

Bez jiného světla a vůdce,

Leč s tím, které v srdci plálo.

4. to mě vedlo

Bezpečněji než světlo poledne

Tam, kde mě očekával

Ten, o kterém jsem dobře věděla,

V místě, kde nikdo nebyl.

5. Ó noci, která jsi vedla!

Ó noci, milejší, než svítání!

Ó noci, která jsi spojila

Milovaného s milovanou,

Milovanou v Milovaného přetvořila!

V uvedené písni opěvuje duše svůj šťastný úděl, že směla vyjít ze všech vnějších věcí a žádostí (myslí tím spíše nezřízené touhy, nezdrženlivá zalíbení). Duše musí projít dvěma druhy noci, neboli očišťováními duše. První se týká smyslové části duše, druhé duchovní. (1V1, 1-2)

Moje: Jan od Kříže mluví o dvou nocích ducha. Popisuje to jako dvě období v životě. Moje zkušenost říká, že jsou to spíše dva druhy nocí, které prožíváme třeba i opakovaně, dokud se úplně neočistíme od všeho dočasného. Pak už nám “bude noc světlem”.

K první noci: Říkáme jí **noc odnětí** (privace). Jde o odnětí světa a všech předmětů, které můžeme vidět, a tak zůstaneme bez ničeho a jako umrtvení. Když se vezme duši potěšení z jakýchkoliv věcí, zůstane jako potmě. 1V3,1 *Zamysleme se nyní nad tím, jestli jsme někdy v životě přišli o všechno? SDB v roce 1950 přišli o domy, vzdělání, majetek i osobní věci, o svobodu. Oldskaut Miglanc ze Slavonic přišel při havárii o syna a když se sám zranil a zůstal ležet, manželka ho opustila. Arcibiskup Bezák poukázal na nesrovnalosti v jím svěřené diecézi a byl odvolán bez možnosti obhajoby a bez dalšího pověření k duchovní službě i... Snad každý z nás prožil situaci, kdy o všechno přišel: o rodinu, děti, přátele, majetek, zásluhy, čest, jeho děti se daly na špatnou cestu, možnosti chodit ke svátostem nebo nám někdo znemožnil postup, studium, okradl nás, zmrzačil...*

Co má duše při první noci dělat? Je totiž nutné, aby duše prošla touto první nocí, jinak nedospěje ke sjednocení s Bohem. Důvod je totiž ten, že všechny náklonnosti k tvorům i k věcem jsou (*proti kráse a poznání Boha*) u Boha pouhou tmou. Dokud jsme zakoukáni moc do věcí tohoto světa, nejsme schopni vnímat čisté světlo od Boha. Protože láska vytváří podobnost, tak když se příliš upneme třeba na zvíře, začneme se mu podobat (a to nás degraduje!). Když milujeme Boha, tak nás to povyšuje. 1V4, 1-3 „Klamná je líbeznost, pomíjivá je krása“ (Př 31,30). Každá duše, která si zakládala na svém vědění a dovednosti, aby dospěla ke sjednocení s Bohem, zůstane nevědomá a od Boží moudrosti daleko. 1V4,5 *Pokud vás v této chvíli přemáhá vztek a bolest, jděte si najít místo a plačte a křičte podle potřeby. Také si můžete najít někoho, komu své zklamání a bolest můžete povědět. Bolest potřebuje odplavit, vypovědět. Jakmile budete schopni a připraveni jít dál, pošlyšte další poučení.*

Srov. Též 1 Kor 3, 18 – 19 Domnívá-li se kdo, že je moudrý...

Dodatek: Je svrchovanou nevědomostí, když chce duše přejít do stavu sjednocení s Bohem, a nevyprázdní se od veškeré žádosti po veškerých přirozených či nadpřirozených věcech. 1V5,2 *A teď si vezměte, jak se trápíme nad osudy různých lidí, neúspěchy dětí, ztrátou postavení, dychtíme po získání benefitů, hromadíme majetky, tituly, známosti... a jak se tím jenom vzdalujeme od Boha!*

Jak se vstupuje do této temné noci? Dvojím způsobem: aktivně nebo pasivně. **Aktivně** je to, co duše dělá pro to, aby do ní vstoupila (*zříká se některých věcí*). **Pasivní** je tam, kde duše nedělá nic, ale Bůh koná v ní; je jako pacient u lékaře. 1V13,1 *Pasivní je častější a také od toho nemůžeme utéct. Jsme nuceni se vyrovnat se ztrátou a to nás posiluje.*

Rady pro aktivní cestu noci: mít trvalou žádost následovat Krista; zříkat se každého zalíbení, pokud není ke cti a slávě Boží; pokud se nemůže nějaké věci zříct, aby tím třeba nevzbudil podivení či pobouření (odmítnout dárek), stačí, když z něho nechce mít potěšení; učit se vnitřnímu postoji vybírat si cestu obtížnější, to co nabízí méně lidských potěšení, spíše nemít nic, aby se podobal Kristu chudému. Pokud se takto snaží ze srdce, najde v tom časem zdroj útěchy a svobody. *Zdají*

se vám tyto rady těžko uskutečnitelné? Pak se této cestě ještě bráníte, ale to nevadí, ona přijde sama. Následují verše, které poeticky vystihují tato pravidla:

Jaké je to sjednocení duše s Bohem, které má Jan na mysli? Předně připomíná, že Bůh přebývá v každé duši, i v té nejhříšnější, a toto sjednocení duše s Bohem probíhá stále, jinak bychom nemohli žít. Zde budeme **mluvit o sjednocení s Bohem**, které neprobíhá stále, ale jen **láskou**. Jde o sjednocení podobností, duše se víc podobá Bohu láskou. Když duše vyhostí všechno, co odporuje Bohu, bude přetvořena Boží láskou. 2V 5,3

Mluví o tom i sv. Jan Ev. „Kteří se narodili ... ne z vůle muže, nýbrž z Boha.“ 1 Jan 1,13

Mt 7,14 „Jak těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo je těch, kdo ji najdou!“ Má-li duše vstoupit touto těsnou bránou, tj. Kristem, **musí se nejdříve vůle stěsnat** a obnažit ze všech smyslových věcí a milovat Boha více než všechny; to je věcí noci smyslu. **Po těsné bráně následuje úzká cesta k dokonalosti, kdy se musí zúžit od všeho, co se týká ducha**. To se týká části rozumové a duchovní; a těch, kteří chtějí vstoupit do tohoto zúžení a vyprázdnění, je málo. Jde o vrcholovou úzkou cestu, která vyžaduje odhodit zbytečná břemena nižších věcí (*horolezci v Himalájích klidně odhodí i batoh nebo jinou výbavu jen proto, aby dosáhli vrcholu či naopak dostali se z vrcholu zpátky*); duše se má snažit získat jen Boha. 2V 7,1-3 *Těžko se nám odhazují věci, které máme rádi, jsou nám příjemné a věříme, že je nutně potřebujeme. Může však nastat čas nebo situace, kdy to přehodnotíme: při havárii nejde už o auto, ale o život či zdraví. V kritické situaci jsme nuceni k novému pohledu, takže snáze odhodíme věci přebytečné, abychom dosáhli důležité. Může také nastat situace naprostého odnětí – ztroskotáme na pustém ostrově. Tato starým pohledem nejkritičtější situace pro nás může znamenat začátek největší svobody! Srv. Píseň J. Nohavici “Hlídač krav”.*

Někteří se domnívají, že stačí jakékoliv umrtvování, **určité cvičení** ve ctnostech a pěstování modlitby, ale nedospívají k obnažení a čistotě. Spíše zahrnují svou duši duchovními útěchami, takže když se jim naskytne příležitost zmaření něčeho sladkého od Boha, neboli holý duchovní kříž, utíkají před tím jako před smrtí a vyhledávají v Bohu jen sladkosti. Toto není popření sebe, nýbrž **duchovní mlsnost**. Tím se stávají nepřáteli Kristova kříže. 2V 7,5

PRAXE: Vyrobit si křížek a napsat na něj to, co nás tísní; nosit jej u sebe a s Ježíšem, občas ho políbit: toto je cesta kříže skrze bolesti života.

Ve chvíli smrti byl **Kristus bez útěchy** a jakékoliv úlevy, když jej Otec nechal ve vnitřní vyprahlosti. Proto byl nucen zvolat „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil!“ (Mt 27,46) To byla největší smyslová opuštěnost, co zakusil. A **takto vykonal větší dílo**, než za celý život množstvím zázraků, když smířil a sjednotil lidstvo s Bohem. 2V 7,11

Kdy je čas postoupit od meditace ke kontemplaci? Kdy má člověk zanechat meditování pomocí obrazů, představ atd., aby nepřekážely na cestě k Bohu? První známka je ta, že už v meditacích nenachází útěchu a povzbuzení, ale vyprahlost. Druhá je nechuť zaměstnávat mysl meditativními představami. Třetí a nejjistější je, když si duše libuje v samotě s pozorností upřenou na Boha, bez nějakých konkrétních úkonů rozumu a vůle. 2V 13,2-4 *V noviciátě nás učili medítovat pomocí rozumové představivosti, schémat, myšlenkových procesů. Mnozí řeholníci se toho drží snad celý*

život. Ale sv. Jan potvrzuje, že cesta jde dál! Od rozumu k srdci, od konkrétních obrazů Boha k abstraktním prožitkům!

2.3 ODPOLEDNÍ PŘEDNÁŠKA – EUCHARISTICKÁ

Lámání chleba

„Co to děláš! Takhle ne! Chleba se nekrájí, chleba se láme po vzoru Pána Ježíše při Poslední večeři!“ Takto dostal vyhubováno synovec pana Vincence Jandy, salesiána misionáře v Equádoru, když přijel na jednu ze svých tří návštěv do rodiště ve Frenštátě pod Radhoštěm.

Lámání chleba je **jeden z možných názvů pro bohoslužbu** Kristovu. Používali ho křesťané prvních staletí. Podíváme se nyní blíže na to, proč si tohoto úkonu tak vážili, že jím označovali celou mši.

Při pesachové večeři, ze které vychází naše bohoslužba, bere se a **trhá chléb hned na začátku**. Odděluje se polovina z první placky a nechává na později. To připomíná hlad Izraelitů na poušti a strach o budoucnost. *Kolikrát my jsme zažili opravdový hlad a strach z budoucnosti? Ti, kdo zažili válku, by o tom mohli vyprávět. Tato zkušenost je klíčová pro hluboké pochopení významu chleba a jeho lámání.*

Lámání ve SZ:

2. Královská 4,42 „Potom přišel *jakýsi* muž z Baal-šališi a přinesl muži Božímu chléb z prvního obilí, dvacet ječných chlebů, a v ranci čerstvé obilí. Eliáš řekl: „Dej to lidu, ať jedí.“ Eliáš si nevzal z první úrody po třech letech sucha, ale myslí nejdříve na lidi. Tak se podobá Pánu Ježíši, který takto bude jednat.

Izajáš 58,7 „Cožpak nemáš lámat svůj chléb hladovému, přijímat do domu utištěné, ty, kdo jsou bez přístřeší? Vidíš-li nahého, obléknout ho, nebýt netečný k vlastní krvi?“ Prorok Izajáš už připomíná zákon milosrdenství, který obsahuje i dělení se o chléb. Zatím je to směřováno pouze k osobám vlastního kmene. Podobně mluví i Jer16, Ez 18 a Tob 1.

Lámání v NZ:

Pán Ježíš udělal při své Poslední večeři něco nového: uprostřed večeře vzal jeden z chlebů, **roztrhal ho na kousky a řekl: „Vezměte si, toto je moje tělo!“** Muselo to být šokující! Tím říká: **Já budu takto roztržen na mnoho kousků** a chci, abyste mě takto přijali! V té chvíli si to apoštolové těžko dovedli představit, jak to myslí? Pán tento akt trhání a dávání označil za důležitý jak tím přerušením něžného chodu večeře, tak rozkazovacím způsobem, jakým to podal. Pán Ježíš je ten, který se pro nás nechává trhat, lámat, ničit, aby nám dal život. V této chvíli jsme pasivní, přijímající, učící se přejít od šoku ke klanění a chvále. Aby nás Ježíš mohl nasytit Chlebem věčného života, musí se nechat roztrhnout!

Lámání chleba jako znamení Ježíše:

Lukáš 24,35 „Oni pak vypravovali, co se jim stalo na cestě a jak se jim dal poznat, když lámal chléb.“ Nevíme, zda měl Pán zvláštní způsob lámání, rozhodně však to byla chvíle, kdy ho dva učedníci poznali. Lámání je tedy jedním ze znamení pro Pána Ježíše.

Lámání chleba najdeme také u zázračného nasycení zástupů. Lk 9,16

Pro zajímavost: Jan mluví v evangeliu 15x o chlebu, kdežto Mt 4x, Mk 5x a Lk 8x. Jan 4x opakuje „Já jsem ten chléb!“

To však není vše. **Ježíšovi učedníci pokračovali v lámání chleba** i po jeho odchodu:

Sk 2,42 „Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se.“

Sk 2,46 „Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem.“

Zvláště pak apoštol popisuje **význam lámání chleba pro společenství církve** zde:

1. Kor 10,16 - 17 „Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí na krvi Kristově? A není chléb, který lámeme, účastí na těle Kristově? Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu.“

1. Kor 11,23 – 29.33 „Já jsem přijal od Pána, co jsem vám také odevzdal: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, vzdal díky, lámal jej a řekl: „ Toto jest mé tělo, které se za vás vydává; to čiňte na mou památku.“ Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. Kdo by tedy jedl tento chléb a pil kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně. Necht' každý sám sebe zkoumá, než tento chléb jí a z tohoto kalicha pije. Kdo jí a pije a nerozpoznává, že jde o tělo Páně, jí a pije sám sobě odsouzení. A tak, bratří moji, když se shromažďujete k společnému stolu, čekejte jeden na druhého.“ *Zde apoštol důrazně připomíná, že lámání chleba je napodobování a následování Pána Ježíše. Současně připomíná nutnost být hoden, tzn. mít duši čistou jako Ježíš, a vírou poznávat pravost Chleba. Končí výzvou, abychom chléb společně dál lámali. To je pro nás výzva ke slavení mše svaté.*

Lámání chleba při mši svaté:

Na oltář klade kněz jeden chléb, upečený z mnoha zrn. Prakticky to bývá mnoho malých hostií, položených s jednou velkou hostií na misku. Po Proměňování, za zpěvu „Beránku Boží“, vezme kněz do rukou tento chléb – Tělo Kristovo, rozlomí jej na polovinu, a potom odlomí ještě malý kousek, který spustí do kalicha s Kristovou Krví. Říká při tom: „Svatost Kristova Těla a Krve at' nám slouží k věčnému životu.“ Potom se skloněn modlí osobně za sebe: „**Pro tvou lásku tě prosím, Pane Ježíši Kriste, at' přijímání tvého Těla a tvé Krve není mým odsouzením, ale mou ochranou a lékem pro duši i tělo.**“ *Tato slova by si mohl připomínat každý, kdo jde ke svatému přijímání: Chci Tě Pane přijmout, abych měl život věčný! Nedej, abych přijímal nehodně! Ať mě to ochrání před zlem a pokušením! Ať mě*

uzdraví tělesně i duchovně! To není jen přání, ale skutečné účinky eucharistie. Pokud přijímám a není to nijak poznat v mém životě, pak přijímám nehodně, nebo nejsem dostatečně otevřený pro Boží působení. Něco mi brání; něco by mělo být rozlomeno, nějaká závora či brána, aby ke mně mohl mít Pán volný přístup.

Co to znamená „nechat se lámat jako chléb“?

Zlomit něco znamená zničit to. Zlomit někoho znamená přemluvit ho tomu, co původně nechtěl dělat. Zlomit se (sebe) může znamenat poklonit se, sklonit se před někým, netrvat na svém, nebo také ztratit všechny své síly. Přesnější pro nás bude slovo „rozlomit se“ nebo „rozdělit se“. Dítě chce všechno pro sebe. V dospívání se má naučit dělení s druhými, aby se i oni podělili o své se mnou. Později by se měl člověk naučit dělit s chudým člověkem o svůj chléb po vzoru Krista Pána. Všimněte se, že pomohl opravdu potřebným, nerozdával plošně. Ježíšovo dělení se mělo také zvláštní význam poznávání Jeho jako Spasitele. Konat dobré skutky, to je altruismus. Konat dobré z lásky ke Kristu a pro Něj, to je pravá láska sjednocující s Bohem. **Není to tedy v množství dobrých skutků**, nebo ve velikosti oběti, **ale v lásce**, s jakou konáme dobro.

Rozdělit se nese s sebou také negativní stránku: ztrátu části majetku, svobody, času. Pán Ježíš nám to však slibuje vynahradit: „Kdokoliv by podal třeba jen číši vody jednomu z mých služebníků, neprijde o svou odměnu.“ Ztráta je tedy investicí do budoucna, zasetím dobrého semene, které přinese hojnou úrodu v budoucnu. Avšak „Bůh miluje radostného dárce“, tedy mám darovat a projevovat lásku tak, abych z toho neměl těžké srdce. *Po pohřbu mi pozůstali vnutili 2000Kč (použil jsem je pro děti) a potom po vesnici pomlouvali, že levněji jak za 2000 pohřeb nedělám.*

Dokud je člověk v produktivním věku, má rodinu, plány, strádá peníze a věci. Může pro něj být obtížné se dělit, dávat. **Ve stáří** však už peníze nemusí mít pro člověka tu váhu, protože zjistí, že cennější jsou vztahy, klid, radost. **Je více ochoten ztrácet věci a tím se stává svobodnější a otevřenější pro Boha.** Lámání pro druhé se člověk může učit od dětství, vyžaduje se od těch, kdo jdou cestou zasvěceného života.

Z knihy *Eucharistie* od J.Ch. Korce, s. 94 a násl.: Ježíš říkal, že přinese **oběť za život světa** (Jan 6,51; 10,15; 11,51-52). Při Poslední večeři také říká „Toto je má krev, která se za vás prolévá!“ To je další obraz Jeho zničení se stejným účelem: pro nás lidi. Oběť je součástí snad všech náboženství. Oběti se podávají jak na usmíření, tak jako dík či prosba. Oběť byla vždy darem člověka božstvu, a to vždy něco vzácného. Člověk vybral nějakou vzácnou věc, třeba tu, která udržuje život – chléb nebo jiný pokrm, nebo vybere něco, v čem je život – zvíře. Nesmělo se obětovat nemocné zvíře nebo přebytek z úrody, ale právě naopak: zdravé a první sklizeň. Obětovaná věc se stala majetkem Božím. A člověk pak čekal, jestli ten dar bude přijat (viz příběh Kaina a Ábela) a skrytě toužil po tom, aby ji Bůh vzal do rukou. Protože to bylo těžko zjistitelné, tuto věc či pokrm zničil, spálil, aby již nebylo možno ji použít lidsky, ale aby jasně dal najevo, že se jí zříká. Také v Bibli se o tom mluví: „A kněz to obrátí v obětní dým“ přikazuje Hospodin Áronovým kněžím. Na místo

obětování daru se pak ohledně osob (*kromě jedné výjimky ve SZ – Sd 33 Jiftáchova dcera*) používá **obětování způsobem zasvěcení**: „Všechno prvorozené zasvětiš Bohu“. Toto obětování je však obráceno k dobru lidí, protože se pokračuje: „Každý, kdo se ho dotkne, bude posvěcen.“ (Dt 15,19). **Bůh tedy přijal dar, ale nezničil ho, nýbrž zbožštil.** A teď se podívejme na NZ citáty: po zázračném rozmnožení chlebě Ježíš říká „Chléb, který já dám, je moje tělo dané za život světa“ (Jan 6,51). Nebo sv. Pavel: „Kristus nás miluje a vydal sebe samého Bohu za nás jako dar a oběť.“ (Řím 3,25). *Najednou vidíme oběť a zasvěcení v jiném světle. Nejen negativně, že je nám něco odebráno, nebo musíme něco odevzdat, ale také jako proměnu věci či osoby v božskou a posilující skutečnost. Není snad účel zasvěcení kněží či řeholnic, aby projevovali lásku, službu druhým, ať už slovem nebo činem? Neprojevovali naši předkové zasvěceným osobám zvláštní úctu, aby tím uctili Boha? Mladý salesián kněz se bránil, když mu babička chtěla políbit ruku. Ta se naštvala a řekla: „Ruku líbám Pánu Ježíši, ne vám, pane kaplane!“*

P.Josef Toufar, kněz mučedník (1902 – 1950). *Pochází z malé vesničky Arnolec na Vysočině, z gymnázia v Havlíčkově Brodě ho vyhodili – zlomil ho profesor latiny. Dostudoval v Hlinsku. Byl úspěšným a obětavým pastýřem v Zahrádce, odkud ho donutili odejít komunisti – další lámání. V Číhošti ho skoro dva měsíce po záhadném pohybu křížku zatkli a měsíc mučili tajní policisté, až ho ubili k smrti. Potom ho tajně bez uvedení jména pohřbili do společného hrobu a příbuzným o tom neřekli. Až za 4 roky poslali jeho věci. Po 65 letech byl nalezen jeho hrob, exhumován a pohřben v Číhošti. Kolik je to lámání? To vše musel vytrpět jeho svatý apoštol!*

PRAXE: *Vzít papír a tužku a napsat si věci, které nutně potřebuji k životu. O ty budu prosit v Otčenáši, ostatní mohu v duchu, příp. i prakticky nabídnout svým bližním.*

3 CESTA OSVITNÁ

3.1 PŘEDSTAVENÍ OBRAZU

Honza: *Vykročení na cestu s motivem tunelu. Figura je pořád otočená zády ke světlu, ještě není úplně obrácená, je na půli cesty. Tíše spočívá v modlitbě, ve vnitřním usebrání, ještě tam není definitivní krok. Přesto už levituje, nemá už pevnou půdu pod nohama, už se odpojil od toho konečného, ač sám ještě ve svém těle, v duchu již zraje. Obraz působí velmi vyrovnaně a klidně. Figura je už mnohem menší a prostor větší, protože se ztrácí ego a roste Bůh.*

Já: *Oproti předchozímu obrazu, kde bylo světla jen pár paprsků, zde už světlo zaplňuje polovinu prostoru. Postava je klidnější, už nepláče, její ruce nejsou sevřené v pěst, ale spojené k modlitbě a usebranosti. Zbytky temnot už jsou daleko od postavy, pomalu se vzdalují. Tento člověk je odevzdaný a připravený na přijímání Božích darů. Jeho nohy vypadají, jakoby vyrůstal nebo letěl vzhůru, a to ne svou silou, ale Někoho zvenčí, kdo jej povznáší. Celkově mi tento obraz připomíná strom, košatý a rostoucí, který přináší svůj plod. Ten člověk dozrává.*

3.2 DOPOLEDNÍ PŘEDNÁŠKA – PODLE SV. JANA OD KŘÍŽE *TEMNÁ NOC*

Kniha je mnohem skromnější, původně byla zamýšlena jako součást Výstupu, ale brzy se začala uvádět samostatně. Obsahuje tři písně s výkladem. První je dlouhá, má 8 slok, další už jen po jedné.

Stejně tak výklad. K poslední básni má už je jednu stranu komentáře. Jan totiž nerad psal, raději mluvil, a tak se k psaní musel nutit a často ho odkládal. Výstup i Noc tak zůstaly nedokončené. Zde jsou:

1. **V té temné noci zastřené**

S plameny lásky, zprahlá v úzkostech,
Ó štěstí nad štěstí!
Vyšla jsem, nespátřili mne,
Když ve spánku můj dům spočinul tiše.

2. S jistotou, ve skrytu tmy,
Po tajemném žebříku, v přestrojení,
Ó štěstí nad štěstí!
Ve skrytu tmy a v přilbici,
Když ve spánku můj dům spočíval utišený.

3. V té temné noci, ve štěstí
Ukrytá, že neviděl mne nikdo,
Nespátřila jsem nic,
Bez strážce, ani světlo,
Jen to, co v srdci mi žhnulo.

4. A ono střežilo mne
A vedlo jistěji než světlo polední,
Tam, kde už čekal na mne,
Kdo dobře znám je mi,
Na místech, kam nikdo nevstoupí.

5. Ó noci, střežila jsi!
Ó noci dražší nad jitřní ráno!
Ó noci, spojila jsi
Milovaného s milovanou,
milou v Milovaného přetvořenou!

6. Na pevných prsou mých v květech
jež zcela pro Něho jen jsem uchovala,
tak usnul mi
a já jej kolíbala
okénkem přilbice cedrový vítr zavál.

7. Ten vítr z hradeb cimbuří,
když jsem mu vlasy probírala
svou jasnozřivou dlaní
mně hrdlo zraňoval
a ustrnout mým všechněm smyslům dal.

8. Pozbyla jsem jich, v zapomnění
k Milovanému jsem naklonila tvář,
opuštěna, je skončeno s vším,
ponechána je starost má
mezi liliemi zapomenutá.

Nejdříve si musíme uvědomit, že **tyto písně zpívá duše jako chválu, že už prošla počáteční nocí očišťování**, našla úzkou cestu podle evangelia (Mt 7, 14). Tu úzkou cestu nazývá temnou nocí, a že jí prošla, to jí přineslo mnoho dobrého.

V první sloce písně vypráví duše, **jak vyšla ze zaujetí sama sebou** a všemi ostatními věcmi, v opravdovém umrtvování zemřela i sobě samé, aby konečně žila život s Bohem ve sladké lásce. To vyjítí ze sebe bylo pro ni temnou nocí. Toto očištění mohla vykonat silou, kterou jí dala láska Ženicha v kontemplaci. Tato šťastná noc kontempace uspala a umrtvila v ní všechny vášně a žádosti s jejich vrtkavými touhami. 1N úvod *Co na to říkáte? Už jste prožili nějaké období očišťování, krize, kdy jste o něco přišli, a ono vás to obohatilo? Vyhození z práce, po kterém jsme dostali mnohem hodnotnější poslání. Nemoc, díky které jsme se začali opět modlit? Pak je čas na podobnou reflexi, jako má Jan ve své básni.*

Na počátku duchovního života dává Bůh duši pocít'ovat zalíbení v duchovních věcech a nic jí není zatěžko. Protože je zvyklá z duchovních dober pocít'ovat příjemné zážitky, není ještě schopna duchovně bojovat a zápasit, je ještě velmi slabá. Dělá hodně chyb. 1N 1,1-3

Protože se **začátečníkům snadno daří dělat zbožné úkony, často upadnou do jisté pýchy** na své „duchovní výkony“. Projevuje se to také v oblibě hodně mluvit o duchovních věcech, rádi druhé poučují a odsuzují ty, kdo nežijí dle nich zbožně. Tak se podobají farizeovi modlícímu se v chrámě (Lk 18, 11-12). Takoví lidé si pak vybírají duchovní podle svého vkusu, kteří je utvrzují v jejich názorech a praxi. Dábel jim rád pomáhá. Při zpovědi pak umenšují a zastírají své hříchy před zpovědníkem, aby nevypadaly tak zle. 1N 2,1-4

Ti, **kterí jdou k dokonalosti**, neprožívají velké uspokojení ze svých skutků a ostatní považují za lepší. Touží sloužit Bohu tak jako oni. Čím větší mají horlivost pro Boží dílo a v pokoře jdou dál, tím víc chápou, jak mnoho si Bůh zaslouží. Čím více dělají, tím méně jsou spokojeni. Tak je táhne starostlivost lásky k druhým, že si ani nevšimnou, že dělají něco víc, než druzí. Takovíto jsou vděční za každého, kdo je něco nového naučí. Jsou ochotní kdykoliv se vydat na novou cestu, než kterou právě jdou, protože svou dosavadní cestu nepovažují za jedinou správnou. V těchto duších pokorných přebývá Boží duch moudrosti, aby uvnitř ve skrytu střežili svůj poklad a odvrhli špatnosti. Tito lidé dají krev tomu, kdo slouží Bohu. Když upadnou do chyb, pokorně to přetrpí, protože v něho nepřestávají doufat. Bůh ponoří do temné noci tyto duše, neboť je chce očistit ode všech nedokonalostí, aby je vedl dál. 1 N 2, 6-8

Ať se **duše** namáhá sebevíc, **nemůže se úplně očistit od všech nedokonalostí**, aby byla úplně připravena pro sjednocení s Bohem. **Jenom pokud ji Bůh vezme za ruku a očistí ji** v temném ohni, uvede ji do temné noci očišť'ování, uzdraví se od všeho. 1 N 3,1-2

Výklad temné noci, v čem spočívá.

Temná noc **je nocí ducha**. V nejlepším, když zbožná duše pokračuje ve cvičeních ducha, nasbírala něco duchovní síly, přestala toužit po věcech a osobách, když jí podle jejího zdání svítí slunce Boží milosti, **Bůh jí najednou všechno zatemňuje, uzavírá dveře i pramen sladkosti duchovní vody**. Nechává ji pak v takových temnotách, že neví, kudy se vydat. **Z duchovních věcí pocít'uje spíše hořkost**. 1N 8

Temnoty by mohly pocházet také z nějaké vlažnosti nebo tělesné indispozice. **Pravé očišť'ování se pozná podle 3 znamení:**

1. **duše nenachází útěchu** ani v duchovních ani v přirozených věcech;
2. **trvalé pamatování na Boha** provázené bolestnou myšlenkou, že neslouží správně Bohu. V takových chvílích je nejlepší nicnedělání (nechat aktivitu na Bohu).
3. **neschopnost meditovat** ve smyslu představivosti, jak tomu bylo dříve. Bůh se už totiž nesděluje přes rozumové přemýšlení, ale skrze ryzího ducha, kontemplaci. 1 N 9

Jak se mají lidé v temné noci zachovat?

Lidé v temné noci velmi trpí nejen tím, jaké útrapy a vyprahlosti museli a musejí prožít, ale také **obavami, že ztratili cestu a Bůh je opustil**. Snaží se to překonat aktivitou v duchovních věcech; tím se vyčerpávají a stejně jim to nepřináší úlevu a ještě jim to brání zůstat v klidu a pokoji. Často pak takoví ochabují a opouštějí cestu. Ti, kdo se dostanou do této temné noci, **at' zůstanou v klidu a netrápí se tím**, že jim nejde meditace. Bůh je už vede jinou cestou. On přece neopustí ty, kdo ho hledají s upřímným srdcem; nepřestane jim dávat, co potřebují na cestu, dokud je nepřivede do jasného a ryzího světla lásky. 1 N 10,1-3

Když se tedy duše trochu uklidní a poddá, neví sice, kudy jde, a ví, že je netečná vůči věcem shůry i zezdola, ze kterých se dříve radovala, ale **ví, že miluje, aniž ví jak a proč**. I když se v počátcích noci pocítuje spíše vyprahlost a prázdnota, později se začne dostavovat žízeň lásky (srov. Ž 42,3 Má duše žízni po živém Bohu). 1 N 11,1-2

Právě v opuštěnosti, poušti, na smetišti promlouvá Bůh zřetelněji: k Mojžíšovi na poušti, k Jobovi v jeho poniženosti. **V trýzni dává Bůh porozumět** (Iz 28,19). Ve vyprahlostech načerpá duše pokoru, která je opakem duchovní pýchy. Zde se rodí láska k bližnímu, protože jej už nesoudí, ale ctí, má za lepší. 1 N 12, 4.7-8

Duše poddajná a pokořená těžkostmi, pokušeními a strastmi, v kterých ji Bůh opakovaně cvičí, **stává se pokornou vůči Bohu, sobě i bližnímu**; a tak se již nerozčíluje na sebe kvůli vlastním chybám, ani na svého bližního kvůli jeho chybám, a neprožívá nechuť a vzpurnost vůči Bohu kvůli tomu, že ji rychle neudělal dobrou. 1 N 13,7

V době vyprahlosti může duše dostat ještě jeden prospěch: **uprostřed tísní**, když o tom duše nejméně přemýšlí, **sdílí jí Bůh duchovní jemnost a ryzí průzračnou lásku** a velmi křehká duchovní poznání. 1 N 13,10

V noci vyprahlosti **vzrůstá starost o Boha a touha mu sloužit**, protože duši vysychají prsy smyslovosti. (zkr.) 1 N 13,13

Postupně, **skrze pokračující umrtvování vášní, dovrší se soulad smyslů a mohutností nitra**, duše končí s rozvažováním. Jeho vášně jsou pozhasínané, toužení uspaná, duše nastoupila cestu ducha. **Ta se nazývá cesta osvětlná**, nebo cesta vlité kontempace; v té sám Bůh přichází duši pást a posilovat ji, bez aktivní pomoci duše samotné. 1 N 13,15

Jak vypadá noc očišťování?

U někoho trvá déle, u někoho méně. Někomu **je poslán duch smilný**, aby jim **bičoval smysly** hanebnými **pokoušeními, ve fantazii je trápil živými představami**, a to je často větší utrpení, než kdyby měli umřít. Jindy přichází duch rouhání, který se dostává do všech jejich představ a téměř nutí k tomu, aby vyslovili to, co je pro ně těžké trápení. Jindy je dán hanebný duch, aby je **trápil skrupulemi a zmatky**, takže se vůbec nemohou opřít o úsudek rozumu nebo o něčí radu. Tento je jeden z nejtěžších hrůz této noci. („Kdo není pokoušen, co ten ví? Sir 34,9; Zkrušil jsi mě a byl jsem poučen. Jr 31,18) 1 N 17,1-3

Kdy začíná noc ducha?

Nezačíná hned po očišťování smyslů, ale obvykle Bůh duše delší dobu cvičí v postavení prospívajících, když opustili stav začátečníků. **Toto období** se též nazývá „**modlitbou klidu**“ – člověka už netíží pozemské věci a snadno kontempluje Boha bez nutnosti rozumově meditovat. Duši takto prospívající stejně občas přepadnu slabosti a skleslosti, neschopnosti a zdravotní problémy, a protože je již smyslově oslabena, těžko to snáší. 2 N 1,1-2

(Další odstavce jen rozšiřují předešlé, při přednášce vynecháno.)

Prospívající duše prožívají **dva druhy nedokonalostí: habituální a aktuální**. Habituální jsou jako kořeny rostliny, kterou jsme již utrhlí, ale kořen skrytě vězí v zemi. Nebo jako stará zapraná skvrna, která nepustí jednoduchým praním, ale musí se mnohokrát louhovat. Takoví lidé dosud trpí tupostí ducha, rozptýleností a vnějškovostí. Dalším nebezpečím jsou duchovní preludy a různé nástrahy, kterými v představivosti Ďábel tyto duše trápí. Snaží se jim namluvit, že s nimi mluví sám Bůh a oni často uvěří této fantazii. Také podněcuje domýšlivost, ješitnost a pýchu, duše pak ztrácí bázeň Boží a jejich cesta svatosti je zpochybněna. Do všech těch nedokonalostí upadnou prospívající, kteří se sebejistě pouští do vytržení a duchovních pocitů. 2 N 2,1-3

Temná noc je vlití Boha do duše. **Proč to nazýváme temnou nocí?** Za prvé je vznešenost božské Moudrosti tak přesahná proti duši, že je pro ni tmou. Za druhé pro nízkost a poskvrněnost duše, což je pro ni trýznivé a temné. 2 N 5,1-2

Sv. Dionýsius a jiní mystici nazývají **vlitou kontemplaci paprskem temna**: pro duši nepročištěnou a neprosvícenou je velký přísun Světla omračující a přemáhající přirozený intelekt. Světlo a moudrost kontempace jsou velmi ryzí a jasné a duše je temná a poskvrněná. Když duše bude do sebe přijímat toto Světlo, mnoho vytrpí, jako prudké světlo dopadající na oči nemocného. 2 N 5,3,5

Duši svírá očištná kontempace, zakouší úpění smrti i bolesti pekla, cítí se být bez Boha, trestaná a odvržená; a hůř: zdá se jí, že je to navždy! Stejnou bezútěšnost zakouší od všeho stvořeného a pohrdání i od přátel. 2 N 6, 1-3

Sevření a sklíčenost působí také **občasné rozpomenutí se na špatnosti**, v nichž se vidí, s nejistotou ohledně jejich zhojení. O tom též Job 16,12-16 nebo Pláč 3,1-20. Proto je třeba mít velký soucit s duší, kterou Bůh noří do této bouřlivé a hrozně noci. K tomu všemu se **přidává tíže samoty a bezútěšnosti, nenachází oporu u žádného duchovního učitele**. I když totiž někomu mluví o tom, co zakouší, nechápu ho, a to působí další bolesti. Dokud Pán neskončí s jejím očišťováním tak, jak On chce, žádný prostředek ani lék jí nezabere na bolest. Dokud duch nezpokorní, nestane se povolným a neočistí se, nestane se jemným a bystrým, aby se mohl sjednotit s Duchem Božím. 2 N 7

Další trýzní je pocit, že se Bůh obestřel mrakem a **nemůže k Němu proniknout žádná modlitba**. Toto není čas modlitby, ale čas položit do prachu svá ústa. (Pláč 3,29) Proto se nemůže modlit, ani se účastnit zbožných věcí, dokonce ani jednání časných. Postihují ji mnohá odcizení a výpadky paměti, že projdou i dlouhé chvíle, aniž by věděla, co dělá nebo bude dělat. 2 N 8,1

Na konci tohoto procesu už není žádná trýzeň, ani vlastní činnost; je už jen jas a lehkost ve všech jejích účincích. 2N 10,1

Na konci období očišťování **duše zakouší vášnivé uchvácení bohatostí Boží lásky** a plodí vašeň lásky. 2 N 11

Co se dále děje v duši při temné kontemplaci?

Někdy Bůh zraní společně vůli a vznítí lásku. V počátcích, když noc ducha začíná, dává Bůh místo vzplanutí lásky stigmatizující lásku k Bohu, takže nejvíc **trpí úzkostí, že by ztratila Boha.** Je tedy **dotýkána úzkostnou láskou.** Tehdy je ochotná s velkou smělostí, aniž by se na něco ohlížela, **udělat cokoliv i mimořádně výjimečného, aby se mohla setkat s Tím,** kterého miluje její duše. To je důvod, proč Marie Magdalská si nejdřív na hostině nevšímala lidí a jak vypadá v pláči a bolesti a chtěla za každou cenu prokázat vděčnost Pánu; později pak hledá Pána, když je hrob prázdný, a je ochotná se bavit i s cizím mužem a neohlíží se na to, že ptát se domnělého zloděje kam schoval ukradené tělo je pošetilost. V tom je prudkost lásky, takže se jí zdá všechno možné a zdá se jí, že neexistuje nic jiného, než milovat. 2 N 13,3.5-7

Temnoty a další zlo, které duše zakouší, když se později do ní vlamuje božské Světlo, nejsou ze světla, nýbrž **z duše samé,** a Světlo je osvětluje, aby je viděla. 2 N 13,10

Milující duše, má-li dosáhnout svého vytouženého cíle, musí vyjít „v noci, když všichni domácí usnuli“ (viz báseň), to znamená **nižší činnosti a vášně, a její žádosti jsou uspány,** protože jinak jí překážejí v jejím dobru. Všechno **její přirozené hnutí spíše překáží,** než pomáhá přijmout duchovní dobra ze sjednocení v lásce. 2 N 14,1

„**Ve skrytu tmy a v přilbici**“ vyšla duše ze svého domu. To je důležité pro pochopení – vyšla skryta, přestrojena, s velkou jistotou. 2 N 15

Zastřenost temnotou. Touhy ducha i smyslů jsou uspány a umrtveny bez možnosti těšit se z jakékoliv Božské či lidské věci. Nenachází oporu v ničem. Představivost je spoutaná bez možnosti dobře rozvažovat. Paměť je v koncích, rozum v zatmění. Přesto jde duše s jistotou vpřed. Důvodem je to, že obvykle hřešíme právě ve svých úvahách, podléháme žádostem. Když je tmou tedy zabráněno *podléhat pokušením,* duše již nechybuje, osvobozuje se nejen sama od sebe, ale také od Dávla a světa. ... V čase těchto temnot duše velmi dobře postřehne, jak málo se její touha obrací nyní na věci zbytečné a škodlivé a je chráněná před prázdnou slávou, pýchou. Z toho plyne, že tato noc je velmi prospěšná a osvobozující. 2 N 16, 1.3

Je **mnoho duchovních osob, které ve své tvořivosti pro Boha mají mnoho radosti,** dokonce si myslí, že je to nadpřirozené a z ducha, a **ony to nejsou víc než skutky** a touhy spíše přirozené jako u ostatních činností. **K tomu, aby činnosti nitra byly pohnuty Bohem, musí být nejdříve zastřeny tmou a uspány** ve svých návycích a činnostech a to až k zemdlení. 2 N 16,5-6 *A teď mi povězte, je-li z tohoto pohledu správné, jak jsou oslavováni organizátoři velkých církevních akcí, když to podstatné je o něčem jiném? Don Bosko je oslavován jako pedagog a zakladatel, ale na prvním místě chtěl být knězem, služebníkem Božím, a celý život prožíval mnoho těžkostí a pokoření. Málokdo ocení, že na konci života předával velení jiným, levitoval, celý život dbal na časech*

modlitby před a po mši svaté. Vždycky se ptal, co chce Bůh a nebyl sebejistý, pokud mu to jasně nebylo zjeveno.

Příčinou, **proč musí jít člověk tmou**, je jako když poutník jde novou cestou do neznámých krajin. Neputuje už veden tím, co dříve znal, ale jde s pochybnostmi a tím, co mu řekli jiní. Nemohl by dojít do nových zemí, kdyby se držel jen toho, co dříve znal. **Musí opustit dosavadní cesty a vydat se do neznáma. Neboť cesta utrpení je jistější** než cesta radování a skutků. V utrpení se přidává síla Boží, v utrpení se procvičují ctnosti a duše se očisťuje, stává se moudřejší a opatrnější. 2 N 16, 8-9

V tmavých vodách je duše dobře skryta a chráněna Bohem. **Slouží Bohu jako tmavý svatostánek**, kde Bůh přebývá. Zároveň je to pro duši bezpečí i před ní samotnou i před poškozením od tvorů. Duše jde však s jistotou, protože jí Bůh v takových chvílích **dává odvalu a občerstvuje ji** jako vodou, dává jí, co potřebuje. Svou sílu a snahu pak duše vydává pouze pro Boha, usebraná. Takto **vychází sama ze sebe ke sjednocení s Bohem** v lásce. 2 N 16,13-14

(Další odstavce už z časových důvodů v přednášce nezazněly.)

Tajemný žebřík.

Kontemplace nazývána **tajemnou**, protože je mystická, vlévá se do duše láskou a to tajemně. 2 N 17,2-3

Moudrost je potom nazývána **žebříkem**. Je to jako tehdy, když lupič leze do domu po žebříku a vynáší z něj poklady. Podobně duše po tomto žebříku vystupuje a sestupuje, aby získala dobrodiní a poklady nebes. Žebříkem také proto, že se vystupuje a sestupuje po jednotlivých příčkách, podobně při kontemplaci jednotlivé stupně zároveň duši pozdvihují i pokořují. Lk 14,11 Kdo se povyšuje, bude ponížen... **Ctnost pokory je urozeností a Bůh nechává vystupovat proto, aby duše zase sestoupila a sestoupit proto, aby zase mohla vystoupit.** 2 N 18, 1-2

A tak z přirozeného hlediska člověk na této cestě **hodně vytrpí**, prožije **hodně pozdvižení i pádů**, po dobrém hned následuje zlé. Ve stavu dokonalosti, v dokonalé lásce k Bohu a nevážení si sebe, nemůže člověk jinak, než se potýkat s těmito dvěma stránkami, v povýšení i v pokoření. Tento žebřík je kontemplace, proudí od Boha. Takto to viděl i Jákob ve snu (Gn 28,12-13).

Kontemplace je také **vědění lásky**, láskyplné poznání vlité Bohem, a to samo už duši osvěcuje a vede do lásky, až k jejímu pozdvižení na stupeň k Bohu. Neboť pouze láska je to, co sjednocuje a spojuje duši s Bohem. Dále si povíme o jednotlivých stupních toho žebříku, podle sv. Bernarda a sv. Tomáše (ve skutečnosti je autorem Helvico Teutonica, dominikán ze 13.stol). 2 N 18,3-5

Stupně žebříku:

1. **Blahodárné onemocnění.** Jsem nemocná láskou (Pís 5,8). Tak jako nemocný ztrácí radost a chuť na cokoli jiného, než na uzdravení, tak duše ztrácí zájem o cokoli, kromě Pána.
2. **Neustálé hledání Boha.** Jako nevěsta, která hledala miláčka celou noc (Pís 3,2). Podobně Marii z Magdaly nezastavili ani andělé ani domnělý zahradník, myslela jen na svého Pána. Duše myslí jen na svého Milovaného, při všem co dělá a co mluví vždy myslí na Něj.

3. **Vede duši k činu.** I velká díla pro Milovaného má duše za malá. Trápí se, že toho dělá málo pro milovaného. Je zbavena ješitnosti, odsuzování druhých.
4. **Vytrvalost v utrpení.** Všechno velké a těžké láska proměňuje v lehké, jako by nic. Slouží Mu proto, že si to zaslouží a za to, co už od Něj přijala. Na tomto stupni už Bůh dává duši mnoho potěšení, navštěvuje ji, protože nemůže snést, aby se někdo pro ni trápil a nepřišel by na pomoc. Duchovně je to odpoutanost, co duši unáší a u ničeho stvořeného se už nezastavuje.
5. **Netrpělivá žádost po Bohu.** Snaží se přitisknout k Milovanému a spojit se s Ním vjedno. Ž 84,2: Touží, ba prahna má duše po Hospodinových příbytcích. Na tomto stupni již nemůže milující spustit oči z Milovaného. Je to také vyhladovělý stupeň, kdy se duše nutně potřebuje krmit láskou. Podle hladu přijde nasycení.
6. **Nutí lehce běžet k Bohu, dotýkat se Ho.** Svátí dostanou křídla jak orlové (Ž 42,2). Cestou tvých přikázání jsem běžel, když jsi mi rozšířil srdce (Ž 119,32).
7. **Prudká a mocná odvaha.** Zde láska nevyužije zdravý rozum, neporadí se, nepočká, nedá se zkrotit, protože Boží laskavost ji činí odvážnou a prudkou. Láska všechno přemůže (1Kor 13,7).
8. **Uchvácení, přitisknutí se k Nevěště.** Duše zde už naplňuje svoji touhu, i když ještě ne nepřetržitě.
9. **Jemné žnutí duše.** To v duši působí Duch sv., kvůli stupni jejich sjednocení s Bohem. Tak byl při letnicích vidět nad hlavami apoštolů oheň.
10. **Úplné připodobnění Bohu.** Toho se dostává okamžitě po odchodu z těla. Takoví už nejdou očištěm. Blahoslavení čistého srdce, protože budou vidět Boha (Mt 5,8). Toto patření je příčinou podobnosti duše s Bohem, a všechno to, co je, je už podobné Bohu.

Takto, skrze mystické oslovení Bohem a jeho tajemnou Lásku, vychází duše ode všech věcí i od sebe samé a postupně vystupuje k Bohu. 2 N 19 a 20

Přestrojení duše

Důvody přestrojení:

- Aby dala najevo to, co cítí v srdci, zde získání přízně Milujícího.
- Aby se skryla před soupeři a mohla lépe obstát.

Výstroj, do které se přestrojí, je **trojí barvy: bílá, zelená a červená**. To odpovídá třem teologickým ctnostem: **víra, naděje a láska**. Víra je tunika tak bílá, že ji neuvidí Dábel a nedostane se k ní. Na tuniku si duše obléká zelenou kamizolu naděje. Tato kamizola jí dává velkou odvahu a smělost k povznesení se k věčnému životu, takže se jí všechny věci pozemské zdají ničím. Naději nazývá sv. Petr „přilbou spásy“. Dívá se totiž jen úzkým průzorem v přilbě a věnuje se pouze svému cíli. Nakonec duše obléká červenou tógu. Červená barva značí lásku, pozdvihuje duši do Boží blízkosti, a to krásnou a milou. Současně tento plášť zdokonalí a zkrášlí všechny vrstvy před ním. **Bez putování v tomto trojím šatu není možné dojít až ke sjednocení s Bohem v lásce.** 2 N 21

Napadení zlem může proběhnout díky tomu, že duše není stále **chráněna přilbicí kontemplace**, avšak to vůbec nevádí, protože Bůh je v duši podstatně přítomen a koná v ní i ve skrytosti věci, které chce. 2 N 23

3.3 ODPOLEDNÍ PŘEDNÁŠKA - EUCHARISTICKÁ

Svaté přijímání

Může se nám stát, že nám svaté přijímání zevšední. Přestaneme chápat význam tajuplného setkání s Kristem a časem třeba přestaneme přistupovat k eucharistii. Touto meditací zkusíme **zapracovat na svém prožívání svatého přijímání**.

Nejdříve se podíváme na naš dnešní obraz. Naš človíček se tam zmenšuje a světlo se zvětšuje. Svátá hostie je maličká (3 cm) a my jsme velcí (já 173 cm), ale co se týká významu a hodnoty, je to právě naopak! **My jsme malí a Pán je velký**. Ve svaté hostii je celý Bůh a Pán Ježíš Kristus, před ním jsem mnohem menší, než kolečko hostie. Tento rozdíl však nevádí, protože svatým přijímáním chce **Pán moji maličkost zvětšovat a moji ubohost povyšovat** do stavu božství. Jako se na našem obraze postava zmenšuje a včleňuje do oné záře či stromu, tak se věřící přijímající eucharistii vpíjí do Krista, stává se Jeho součástí, posvěcuje se, prosvětluje a proměňuje. Představme si na obraze sebe při svatém přijímání.

K další meditaci použijí výtvarné dílo mě neznámého umělce, které jsem mohl před časem medítovat: (fotografie v příloze)

Meditace o eucharistii v kostele na Hoře Matky Boží v Králíkách dne 23. 2. 2015

V levé boční kapli je na oltáři Kristus jako kněz se štolou, na stropě pak freska s tématem eucharistie.

Na centrální fresce je hlavní postavou **kněz držící ciborium** a připravený podávat svaté přijímání. To je také hlavní důvod, proč Pán Ježíš ustanovil tuto svátost. Vlevo vedle něj klečí **řeholnice**, je o sv. Juliánu, která na srdci **svírá malou monstranci** s eucharistií. Tato světice nemohla polykat, ale přála si, aby jí vždy dali svatou hostii na hrud'. Když ji zabalenou v korporále položili, zmizela. Pán Ježíš k ní přišel i přes její nemoc. Tato postava znázorňuje možnost přijímat Pána touhou, srdcem a také blízkost zasvěceného člověka k eucharistii. (Modlitba duchovního svatého přijímání je v modlitebních knihách) Téměř všechny postavy však upínají zrak k **monstranci nad jejich hlavami** na obláčku. Když se díváme na eucharistii, díváme se do nebe.

Na čtyřech klenebních žebrech podpírajících strop kaple jsou **fresky andělů, držící symboly významu eucharistie**. **První** vlevo od oltáře má v ruce antický **roh hojnosti**, z něhož se sypou krásné květiny. Mluví o eucharistii jako zdroji Božích milostí a všeho dobra.

Druhý anděl vpravo od oltáře drží medailon. Na něm je vyobrazena opět monstrance nebo snad také zrcadlo, které odráží paprsky slunce. Kolem je latinský nápis, který můžeme volně přeložit jako „**Odlesk nebe**“. Eucharistie skutečně září nebeským světlem.

Na **třetím** oblouku po směru hodinových ručiček jsou **andělé dva**. **Mají sepnuté ruce k modlitbě**, jeden má nad hlavou trojúhelník s okem, **znamení Boží vševědouce**, druhý cosi jako plamen

či holubici (trochu poškozeno), **znamení Ducha svatého**. V eucharistii je přítomen současně Bůh Otec, Syn i Duch svatý, my se máme k němu modlit.

Čtvrtý anděl má opět medailon. Tentokrát je na něm slunečnice (květina) a slabě svítící slunce. Latinský nápis můžeme přeložit volně jako „**Obléknu tě**“ nebo ještě volněji „**Postarám se o tebe!**“ Obrázek připomíná Ježíšovo ponaučení apoštolům o lučném kvítí a liliích, které se nestarají, a přesto je Bůh obléká do krásného šatu. Tak se i my při uctívání eucharistie nemáme ohlížet na světské starosti.

Vrátíme se k popsaným symbolům:

Kristus jako kněz: V tomto roce (2015) byl papežskou komisí pro liturgii **ustanoven svátek Krista Nejvyššího velekněze**. Uctívat Krista jako kněze tedy není něco zaprášeného. Slavení ve čtvrtek po Seslání Ducha Svatého. Důvod se uvádí tento:

Svátek Ježíše Krista, nejvyššího a věčného kněze podle řádu Melchizedechova, v němž má Otec od věků zalíbení. Tento prostředník mezi Bohem a lidmi naplnil Otcovu vůli a přinesl sám sebe na oltáři kříže jako oběť za spásu celého světa. Tím ustanovil způsob věčné oběti a veden bratrskou láskou vybírá si ze synů Adamových lidí, které volá ke kněžství, aby z této oběti, neustále v církvi obnovované, vyvěraly prameny božské síly, vytvářející nové nebe a novou zemi, a v celé šíři aby se naplňovalo, co oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, a na co člověk nikdy ani nepomyslel.

My máme **osobní zkušenost s různými kněžími**, některými, co nás povzbudí a učí o Kristu, a jiní, kteří pro nás mohli být kamenem úrazu. Proto potřebujeme vidět ideál: je to sám Kristus! Další kněží jsou jeho zástupci, propůjčují mu své tělo a schopnosti, odevzdávají se Jemu, a nakolik toto dělají, natolik Pán sám skrze kněze působí. On počítá i s lidskou slabostí svých služebníků. I jeho první apoštolové Ho zradili, ale On to nevzdal. Nikdy tedy nepohrdejme žádným knězem, protože v knězi k nám přichází Kristus, byť ve slabém hříšném těle.

P. Werner, salesián, po mnoha letech usilovného apoštolátu a oběti, dostal se do závislosti na alkoholu. Lidsky sešel. Když jsem ho pozval do oratoře mezi děti, omluvil se, že musí honem něco zařídit. Ač špatně chodil, spěchal do obchodu, za 20 minut se objevil mezi dětmi se dvěma krabicemi čokoládových bonbónů. Na všechny se usmíval, nabízel bonbóny a zajímal se o děti. Ty z něj byly paf. Vždy, když jsem ho navštívil a třeba mu uklízel, velmi srdečně mě vítal, říkal mi „bratře“ a na rozloučenou mi žehnal a přál vše dobré. Ještě byste jim pohrdali?

Eucharistie rohem hojnosti. Hojnost jídla, pití, odpočinku a zábavy si dopřáváme o dovolené. Někteří mají peněz dost a mohou si dopřát celoročně, mnoho obyvatel naší planety má stěží co do úst a netuší, co je to hojnost. Je dobré mít hojnost? Určitě! Pak se nemusíte bát hladu a můžete rozdávat. Jak však může být eucharistie zdrojem hojnosti? Stará moudrost: „Pán Bůh není tak chudý, že by ti nemohl něco dát.“ A skutečně se stává, že chudý člověk po modlitbě dostane nějaký mimořádný dar. Čím nejhojněji oplývá Hostie, to je: pokoj, láska, radost... Ano, skrze Svatou Hostii v nás způsobuje hojnost Duch svatý. Lidé, kteří často přistupují ke svatému přijímání s opravdovostí, jsou vnitřně velmi bohatí a krásní. I když můžeme dostat od Pána i hmotné věci, láska v srdci je mnohem větší dar. *Mládež z farnosti v Brně se domluvila, že si dají sraz každé ráno u kostela před 7 h a půjdou na mši. Museli vstát dřív a omezit snídani, aby stihli školu. Z těchto mladých vzniklo velmi silné společenství, dva z nich se zasvětili Bohu, všichni, pokud vím, jsou dodnes věřící a ve víře vychovávají i své děti. Byli zahrnuti hojností, nebo ne?*

Odlesk nebe. Pro člověka bez víry je Hostie pouhou oplatkou. Není schopen vnímat víc, než přirozené světlo. Věřící je však ve chvíli svatého přijímání osvěcován Božím světlem. Může vnímat, jak je mu dobře, může vnímat přítomnost Pána Ježíše, může také mysticky zahlédnout

Kristovu podobu, může ho zaplavit láska. I kdyby nic z toho pocitově nezažil, přesto je duše člověka v takové chvíli prosvětlována a zahřívána Bohem. Určitě je posilován vytrvat na cestě do nebe. Čím víc se blíží k Bohu, tím lépe je schopen – kromě období temnot – vnímat krásu a jas Božího světla, zářícího z Hostie. *Sestra Faustýna viděla Ježíše mnohokrát ve chvíli svatého přijímání.*

Eucharistie a Trojice. Eucharistii nemůže nikdo slavit ani přijímat sám (až na výjimky – viaticum, kněz sám). Vždy je součástí shromáždění ve víře a Boží přítomnosti. A protože se schází ve jménu Pána Ježíše, je On sám uprostřed nich. Kde je Ježíš, tam působí i Otec, a současně Pán posílá svého Ducha. V eucharistii tedy nedostávám pouze „něco od někoho“, ale jsem zahrnut do společenství s Bohem v Trojici. Jako by mě pozvali k sobě domů a tam jsme společně hodovali. *Tady bych připomněl knihu „Chatrč“, kde hlavní hrdina snad ve snu prožívá s Bohem ve třech rozdílných osobách pobyt na horské chatě, včetně jídla a zážitků.*

Eucharistie jako krásné šaty. Tomu budou rozumět spíše ženy. Kolik svršků a doplňků je žena schopná vyházet ze skříně, než najde uspokojivou kombinaci, ve které je schopna vyrazit ven. Není to jedno, v čem jsme. Šaty dělají člověka – zpívá se ve známé písni od Voskovce a Wericha. V montérkách nemůžete prožít slavnostně neděli. A v obleku těžko zapadnete v kolektivu zemědělského družstva. Významné události si žádají krásné šaty. Proto je správné si na mši svatou obléci něco lepšího. Nedělní šaty. *Pocházím z chudých poměrů, maminka nám přešívala jedno oblečení i několikrát, vše se dědilo. Ale vždycky jsme museli mít sváteční šaty do kostela! A teď si vezměte: Kristus nám při svatém přijímání daruje překrásné šaty Boží milosti! Obléká nás do lásky, pokoje, do božství, do oděvu apoštolů, do oděvu andělských, neviditelných (pro lidské oko), zářících božsky! Kdybychom to tak viděli! Obleč mě Pane v člověka nového – modlíme se v žalmu. A nejde pochopitelně jen o oděv, ale o veškerou starost o nás. Ten, kdo uposlechl výzvu Pána Ježíše a přichází pro chléb věčného života, jak by mu dobrý Bůh nedopřál získat i mnohem jednodušší chléb pozemský? „Nestarejte se tedy příliš, co budete jíst... váš nebeský Otec vám dá, co potřebujete.“*

Až půjdeme ke svatému přijímání, vzpomeňme si na něco z této meditace. Bude to zážitek!

4 CESTA SJEDNOCENÍ

4.1 PŘEDSTAVENÍ OBRAZU

Hoza: Už je tam jenom světlo, které má jasnou duchovní sílu a převahu. Jde o vlastní Boží světlo, kdy figura se ztrácí a spojuje se světlem. Je to vystředěný v jednom bodě, Bůh je středem všeho, rovnováha věcí. Ten člověk je na konci cesty a stává se součástí toho, co ho dosud přesahovalo. Je v milosti Boží, sám se stává světlem. Už nevrhá žádný stín. „Chceš-li se zbavit svého stínu, musíš zářit.“ Hnědá kolem světla je už docela světlá. Figura se už stává strukturou světla. Už je to abstraktní obraz.

Já: Mohou nás překvapit dvě věci – postava už není zřetelná a světlo je menší, trochu jako tunel, a kolem hodně hnědé. První problém už Honza vysvětlil: ten člověk se již sjednocuje s Bohem a nepotřebuje se vyhraňovat. Je naprosto šťastný, vstupuje do nebe. Druhý problém je omezenost našeho pohledu – pokud na tom nejsme tak, jak ta postava, díváme se jen zdálky, náš pohled je

zatím omezen jen tou štěrbinou pozorování. Tam už je jenom světlo, ale my máme ještě oči zalepené hlinou. Nezbyvá než snít a hledět do té dálky, která přitahuje...

4.2 DOPOLEDNÍ PŘEDNÁŠKA – PODLE SV. JANA OD KŘÍŽE: ŽIVÝ PLAMEN LÁSKY

NA ÚVOD:

„Jestliže ve Výstupu psal sv. Jan o následování Krista a v Temné noci o očišťování, v Duchovní písni o sjednocení se Snoubencem Kristem, v Živém plameni mluví především **o přebývání a působení Nejsvětější Trojice v duši, zvláště pak Ducha svatého**. Hlavní symbol je „plamen“, který jasně ukazuje na třetí Božskou osobu. Podle sv. Jana od Kříže a jiných duchovních autorit **je cesta sjednocení již etapou s převládajícími mystickými zkušenostmi**. Je však třeba znovu připomenout, že se nejedná o takovou etapu duchovního života, na kterou by Bůh povolával jen nemnohé vybrané jedince. Božím záměrem je, aby na tuto etapu došli všichni pokřtění. „Sv. Jan od Kříže považuje za normální cíl v úsilí o svatost právě proměňující sjednocení“.^[1] Hlaváčková Marie: *MYSTICKÁ CESTA SJEDNOCENÍ PODLE SVATÉHO JANA OD KŘÍŽE VE SVĚTLE NOVOZÁKONNÍ JANOVSKE TRADICE*. Bakalářská práce^[1]

V následující básni jsou **jednotlivá oslovení** připisována osobám v Trojici: **o Duchu svatém mluví jako o „žehu“, o Otci jako o „ruce“, o Synu jako o „doteku“**. Charakter Božího působení v duši je vyjádřen pomocí „lampy“, která osvětluje a rozněcuje.

Písně, které duše zpívá v důvěrném

sjednocení s Bohem

Ó, živý plameni lásky,
Který něžně zraňuješ
v nejhlubším středu mé duše!
Když už nejsi bolestivý,
skonči už, chceš-li,
protrhni závoj tohoto
sladkého setkání.

Ó, příjemný žehu!
Ó, ráno blaživá!
Ó, hebká ruko!
Ó, jemný doteku,
Který ví, co je věčný život
A splácí každý dluh!
Když zabíjíš
Smrt jsi změnil v život.

Ó, lampy ohnivé,
v jejichž zářích
hluboké jeskyně smyslu,
který byl temný a slepý,
s podivuhodnými přednostmi
dávají spolu teplo a světlo
svému Drahému!

Jak mírně a láskyplně
procitáš v mém lůně,
kde jenom skrytě přebýváš!
a ve svém příjemném dechu,
plném dobra a slávy,
jak jemně rozněcuješ mou lásku!

Výklad písně:

Duše již cítí, jak je celá roznícená v božském sjednocení, a je zaplavena láskou až v hloubi své podstaty, takže pociťuje, jak z jejího nitra vytékají řeky vody živé (Pís 8,5). Schází jen málo k tomu,

aby byla oslavená, a proto říká s velkou touhou onomu plameni, Duchu svatému, aby už roztrhl smrtelný život oním sladkým setkáním. ŽPB 1,1 *Kdo z nás zažil takovou touhu po Bohu? Možná se dá předstírat kvůli okolí, ale zažít to člověka zcela promění. K takové touze máme růst.*

Výrazy Ó a Jak mají vyjádřit cit, s jakým mluví duše **o velké touze** a naléhavou prosbu a snaží se přesvědčit lásku, aby ji zbavila pout. Tím Plamenem lásky je Duch jejího Snoubence, který duše vnímá jako oheň, který ji přetváří. Jan **rozlišuje stav přetvoření v lásku a plamen lásky**; vysvětluje to jako zapálené dřevo a jeho plamen ohně. Ten totiž vychází z toho dřeva. Přetvoření v lásku tedy působí i vyšlehávání plamene lásky. V tomto stavu duše „nemůže dělat úkony (duchovní), protože ty v ní už zcela působí Ducha svatý“. Pozvedá ji k božskému působení. Vnímají to duše čisté a zamilované do Boha, protože ty, které jsou zamilované ještě do světa, nemohou to vnímat, spíše k tomu cítí nechut'. Tak to prožívala i Samaritánka, když po rozhovoru s Ježíšem zapomněla u studny nádoby a běžela do vesnice (Jn 6,69). To plápolání Ducha svatého působí v duši takovou rozkoš, že dává poznat věčný živým. Proto jej nazývá živým plamenem. Tento **plamen však zároveň zraňuje duši něžností Božího života**, takže se duše rozplývá láskou (Pís 5,6). Láska je však neustále v pohybu a vyšlehuje tu i tam, aby probouzela lásku. Toto vše se odehrává ve středu duše, kam nedosáhne smyslovost ani Ďábel. Je to slavnost Ducha svatého, tím bezpečnější a niternější, čím je čistší a sděluje se jí Bůh, který to vše v duši činí. ŽPB 1, 2-9. *Vybral jsem tento úryvek popisující úchvatný stav duše hluboce zamilované do Boha. Kdo byl již někdy opravdu zamilován do osoby druhého pohlaví, dovede si to aspoň částečně představit. Nitro člověka je tak plné citem k druhé bytosti, že není ničeho jiného schopna, než hledět na svou láskou a dělat vše pro to být spolu. U duchovního zamilování to však není citem, ale působením Ducha. Citová zamilovanost je přechodná, dojde k vystrážlivění. Duchovní však přerůstá ve velkou lásku.*

Duše, nakolik je duchovní, **není tím vysoká ani nízká, hlubší nebo mělčí, protože nemá části** jako fyzické předměty, **ale je celkově osvětlena více nebo méně**. Středem duše je Bůh, a když k němu duše dospěje s celou svou schopností bytí, dospěje do svého posledního středu. To se stane tehdy, až bude Boha ze všech sil chápat a milovat. S Bohem se duše sjednocuje láskou, a tak **čím víc má stupňů lásky, tím víc vniká do Boha a soustřeďuje se v něm**. Čím více lásky duše přijme, tím více září. A může postoupit tak daleko, že už tou září nelze rozeznat od samotného světla, takže nakonec sám vypadá jako světlo. (*Toto je vidět na třetím obraze*) Když tedy duše říká, že ji plamen lásky zraňuje v jejím středu, znamená to, že do ní proniká světlo Ducha svatého. ŽPB 1,10.12-14 *Na počátku se již duše očistila od nepravostí, proto již nic nebrání tomu, aby Duch mohl prostupovat a posvěcovat celou bytost. Je tedy třeba vystavovat se Božímu působení.*

(Následující dva odstavce jsou v přednášce vynechány.)

Nemusíme pokládat za neuvěřitelné, že **duši, která prošla očišťováním**, soužením a námahami odolávat v pokušeních a byla shledána věrná v lásce, **naplní na ní Bůh už nyní, co slíbil**, totiž že „bude-li ho kdo milovat, přijde k němu Nejsvětější Trojice a učiní si u něho příbytek (Jan 14,23). To znamená, že mu božsky osvítil rozum modrostí Syna, oblaží jeho vůli Duchem svatým a Otec ho mocně obojme svou sladkostí. ŽPB 1,15

Nakolik je duše ve svých mohutnostech – paměti, rozumu a vůli – očištěna, natolik **božská podstata se hluboce a jemně dotýká** všech jejích částí, pohrouží ji do sebe a v tomto pak

Duch svatý působí vyšlehnutí plamene, jak bylo dříve řečeno. Duše se už netrápí, neunavuje, protože již prošla očišťováním. ŽPB 1,17-18

„**Skonči už své dílo, chceš-li**,“ znamená: **dokonej už duchovní manželství** blaženým patřením na sebe. Duše už v tomto stavu není schopna prosit o něco pro sebe, ale jen pro Milovaného, tedy o lásku. Ona prosba je též v Otčenáši: **Přijď království tvé, buď vůle tvá**. V dalším verši básně pak Jan prosí obrazem „**roztrhni závoj**“ který tě Bože halí! Tzn. znič všechno, co mi ještě brání tě vidět. Jsou **tři závoje: časný** – zahrnující všechny tvory, **přírozený** – zahrnující všechny přirozené jednání, nakonec **smyslový** – živočišný. Ke sjednocení s Bohem se musí nutně roztrhnout první dva závoje, kdy duše odvrhne všechny přirozené žádosti, což je bolestivé. Třetí závoj už není bolestivý, neboť je tak jemný, že jeho roztržení působí příjemně. ŽPB 1,27-29

Běžní lidé umírají proto, že onemocní, nebo dlouhým věkem; v tomto **případě očištěných duší toužících po sjednocení s Bohem** v mystickém manželství **působí smrt určitý poryv a setkání lásky**, mocnější a účinnější, protože je sto roztrhnout závoj a odnést si klenot duše (toto není jen obraz, ale takto svou smrt popsala ve vidění po své smrti sv. Terezie z Avily jedné spolusestře a bylo to zahrnuto i do mešní modlitby k její počtě: „Odešla ze života ne silou nemoci, nýbrž díky nesnesitelnému ohni lásky“.). Duše v tomto období už poznává, že je čistá a plná ctností; Bůh ji nechává shlédnout její krásu. Duše už nemá kvas nedokonalosti a netouží už po ničem jiném, než aby byl již stržen závoj, který ji dělí od Boha. **Závojem ho zve ze tří důvodů: je předělem** mezi duší a tělem, mezi člověkem a Bohem, a není ten předěl již tak hustý a neprostupný, protože duše už je velmi produchovnílá a osvícená, takže na ni skrz závoj může prosvítat Boží světlo. ŽPB 1,30-32

Duše dobře ví, že Bůh má ve zvyku k sobě předčasně brát ty, které velmi miluje. V krátké době v nich totiž zdokonalilo to, co by normální cestou trvalo dlouho. ŽPB 1,34

Druhá píseň

(Z dalšího textu zazní v přednášce úryvky podle časových možností.)

V této písni se mluví o tom, **jak tři osoby Trojice působí v duši dílo sjednocení**. Osoby jsou symbolicky pojmenovány „**ruka, žeh a dotek**“. Žeh je Duch svatý, ruka je Otec a dotek je Syn. Potom mluví o třech dobrech, kterými změní v duši smrt v život a přetvoří ji v sebe.

První je **blaživá rána** – tu připisuje Duchu sv.

Druhá je **okoušení věčného života** – tu připisuje Synu

Třetí je **přetvoření v sebe**, což je dluh, na který je za duši zapláceno, a to Otcem, který se nazývá hebkou rukou.

Ó příjemný žehu = Duchu svatý: každou **duši roznítí a pohltní podle toho, jak ji najde připravenou**. Je nekonečným plamenem lásky, takže když se dotkne duše víc a těsněji, té připadá, že hoří víc než všechny požáry světa. Tento oheň pak duši zcela pohltní a **přetvoří v sebe**, tak jako u přirozeného ohně stravujícího předmět. Tím však duši nezničí ani ji nepoškodí, ale spíše ji zbožští a oblaží. Tak se mluví o ohni v den Letnic v Misálu: „Přišel oheň z nebe, který nespaloval, ale zářil, nestravoval, ale osvěcoval.“ ŽPB 2,1-3

Ó ráno blaživá: je to rána způsobená ožehnutím (viz výše). **Zanechá duši raněnou láskou a rány, které měly jinou příčinu, jsou nyní ranami lásky.** *Tady je dobré se zastavit: během života jsme utržili mnoho ran a to nejen fyzických, ale taky psychických, citových i třeba duchovních – pohoršení. Některé nemusíme mít zahojené, neodpustili jsme, ještě to bolí, vrací se ve vzpomínkách. I ty odpuštěné mohou bolet dlouho. A toho se týká Janovo slovo – Duch tyto rány způsobené lidmi promění v požehnání lásky! Už nebudou bolet, ale budeme se jimi pyšnit!*

Tato rána *Ducha* se nedá vyhojit žádným lékem, nýbrž sám žeh ji léčí a současně ji znovu zraňuje, protože čím více je milující zraněný, tím je zdravější. Toto zraňování a léčení pokračuje tak dlouho, až je duše jedna velká rána lásky; pak už je celá zdravá v lásce a je přetvořena v lásku. Jsou **i jiné způsoby, jak může Bůh zažehnout v duši lásku.** Například duše cítí, jak do ní vniká Seraf s šípem nebo kopím rozžhaveným láskou a probodává duši, která už je rozpalena na popel, a vznešeným způsobem ji sežehne (toto zažila třeba sv. Terezie). Když pak je duše takto probodena, pocítí to jako velikou rozkoš. Cítí, jak vzrůstá žár a zjemňuje se láska, že to v ní vypadá jako moře láskyplného ohně. Něco podobného prožil i sv. František, když ho Seraf poranil láskou na pěti místech a přenesl to i na tělo (viditelných pět ran). Poranění Bohem zažil také Job, který o tom říká „Podivuhodně mě trýzníš“. Nesmírné příjemnosti má Bůh schované pro ty, kdo se ho bojí a dá tím víc rozkoši, čím větší bolest a trýzeň duše pocítuje. ŽPB 2,6-10.13 *A teď se zastavme a vzpomeňte si na různá svá zranění v životě: nebylo to zranění Boží láskou? Nebyla to bolest provázející zbožný a dobrý skutek? Nebyla to nespravedlnost, kterou jsme si nezasloužili? Možná v takové těžké chvíli se mě snažil Duch zasáhnout a proměnit, uštedřit mi ránu lásky, aby pak uzdravil i jiné mé rány.*

Kdo by se chtěl na duchovní cestě **opírat jen o přirozenou dovednost a přemítání, nebude velmi duchovní.** ŽPB 2,14 *Duchovní cesta totiž není jen zbožné cvičení. Opravdová duchovní cesta je nechat Ducha působit ve mně, s tím, že On musí růst, já se však menšit (slova Jana Křtitele).*

Ó hebká ruko, jemný doteku – Onou ruku je všemohoucí Otec. Je velkodušný a štědrý a současně jemný dotekem při darování milostí. Tvrdá a přísná byla ruka k Jobovi, když se ho drsně dotkla, ale později ho tatáž ruka zahojila a jemně se dotkla. Usmrcuje i oživuje. Zabíjí jen proto, aby dal nový život, zraňuje jen proto, aby uzdravil. (*Je jako lékař, který musí špatně zhojenou končetinu znovu zlomit, aby ji mohl napravit.*) Božská ruka zabíjí ve mně to, čím je duše mrtvá. Ten nejjemnější Boží dotek je Ježíš – Boží Syn. Boží ruka se dotýká tak jemně proto, že On je už ukryt v duši, a ta je už vytríbená a očištěná, odvrácená od všeho stvořeného a nic se jí už nedotkne. Silou své jemnosti odpoutává a vzdaluje duši od ostatních doteků stvoření a sjednocuje ji jen se sebou. Dotek je tím prostší a jemnější, čím je méně hmotný a objemný. Jak nevýslovně jemný je dotek Slova, poněvadž je nekonečné a jemné a proto se dotýká tak láskyplně. ŽPB 23,16 -20

Když se Bůh dotýká duše, jde o dotek podstat, tj. podstaty Boží v podstatě duše. Proto je nemožné to přesně popsat, co duše cítí. Proto **je přiměřené, aby ten, koho se takto Bůh dotkne, o tom mlčel a nechal si to pro sebe** (*Duchovní násilníci vyžadují, aby se lidi veřejně svěřovali, čím se jich Bůh dotkl. Lidé nedostatečně duchovní to potom mohou pochopit špatně a zneužít. Zde je tedy třeba opatrnosti a spíše lidem nevyprávět, jak se mě Bůh dotýká, pouze svěřit zkušenému duchovnímu vůdci*). Zde duše zakouší všechny Boží věci: zakouší statečnost, moudrost a lásku,

krásku, půvab a dobrotu, a to v jediném doteku. Toto dobro duše někdy přetéká i na tělo pomazáním Ducha svatého, takže jsou potěšeny i všechny smysly až do morku kostí, do konečku prstů, a tělo velebí Boha. ŽPB 2,21-22

Splácí každý dluh – duše cítí odměnu za zásluhy a námahy, které za života podstoupila, a dostává odměnu nad míru spravedlnosti. Od nynějška už duše netrpí, protože je očištěna. ŽPB 2,23-24

Třetí píseň

V této písni duše vyvyšuje a velebí Snoubence za veliké milosti, které má a dostává ze sjednocení s ním. Jsou prozářeny všechny mohutnosti a smysl duše, který byl před tím slepý a temný.

Lampy ohnivé – význam: lampy svítí a hoří, dávají též teplo. **Bůh je souhrn všech ctností**, je dobrotivý, spravedlivý, silný i láskyplný atd. **Každý z těchto atributů je sám Bůh, každý je lampou dávající duši světlo a teplo. Bůh je současně mnoha lampami**, které nerozlišeně svítí duši a zahřívají ji. Tyto **lampy rozeznával a jmenoval Mojžíš**, když se na Sinaji setkal s Hospodinem (Ex 34,5-8) „Panovníku, Pane, Bože milosrdný, laskavý, trpělivý, nejvyšší milosrdný a věrný,... který snímáš hříchy...“ Oč víc světla, rozkoše a lásky ti způsobí tyto lampy poznatků o Bohu, které ti přátelsky a láskyplně svítí! Oč znamenitější bude tvá rozkoš, když z nich přijímáš lásku a požitek, neboť Bůh se sděluje skrze své atributy! ŽPB 3,1-4

Tyto **lampy duchovní** nejsou jako ty hmotné, které ozařují své okolí, nýbrž **tyto září dovnitř**, jsou uvnitř plamenů. Pohyby těch božských plamenů nedělá ani jen duše, ani jen Duch sv., ale společně, protože Duch hýbe duši. Tyto pohyby jsou oslavením duše, jsou to veselé hry. ŽPB 3,9-10

Zastínění této ohnivé lampy znamená **ochránění** tím, komu patří stín, a je už blízko. Tak je to řečeno Marii: Duch svatý sestoupí na tebe a **moc Nejvyššího tě zastíní**. (Lk 1,35). Protože každá **věc či osoba vrhá stín podle své prostupnosti světlem** a Bůh je sám světlo, tak potom **stín od Boha bude světlem**, které zahálí Marii. A jsme opět u těch lamp: stín Boží moudrosti bude stínit světlem moudrosti atd. ŽPB 3,12-14

Hluboké jeskyně smyslu – jsou to mohutnosti duše: **paměť, rozum a vůle**. Jsou tak hluboké, jak jsou schopné pojmout dobro. Opravdu **naplněné mohou být jen nekonečností**. Proto je třeba je nejdřív vyprázdnit a očistit. Když pak jsou prázdné, dostanou nesnesitelný hlad, žízeň a stesk po stravě, který je také hluboká. Tou je jedině Bůh. Tento pocit se dostavuje v závěru osvětlení a očištění duše, těsně před její sjednocením, které tyto hloubky zcela uspokojí. Žízeň je přirovnána k žizni jelena, který běží k vodě (Ž 41,1 Jako laň dychtí...). Hlad je tak velký, že duše omdlévá (Ž 83,3 Touží a omdlévá má duše touhou po Hospodinových síních). Prázdnota paměti pak působí rozložení a touhu po Bohu (Pláč 3,20 Má duše si rozpomíná, rozpomíná a hrouť se z toho). „Kdo celou myslí touží po Bohu, bezpochyby již má toho, kterého miluje.“ (kázání sv. Řehoře o sv. Janovi).

Jaký je rozdíl mít Boha v sobě milostí (svátosti) nebo sjednocením (mystika)? To první dává jeden druhému, jako snoubenci, to druhé je vzájemné sdělování, jako u manželů. Samozřejmě ve stavu duchovního zasnoubení jde o jiné projevy lásky, než u manželů. Duše potřebuje jiné pozitivní dispozice z Jeho návštěv a darů, kterými se dál očisťuje, zkrášluje a zjemňuje. Toto může trvat různě dlouhou dobu, záleží jen na Bohu. Zároveň s tím však na duši padají stesky po milovaném, protože už po Něm touží. Bylo by dobré upozornit takové duše, aby si dávaly pozor na to, co dělají a nevracely se zpět! Je škoda, když se duše nenechají pomazat Duchem svatým, aby pokračovaly. Proto zde chci upozornit, na co si dát pozor:

Víc než já hledá mě Milovaný. Posílá mi různé pozornosti, abych se k Němu přidal. Především tedy nesmím dělat překážky Jeho působení. **Překážkou může být, když se nechá vést jiným slepcem: duchovním vůdcem, ďáblem, sama sebou.**

- a) Pro tuto vyšší cestu **nestačí jen moudrý a rozumný vůdce, ale musí být též zkušený, schopný poznat pravého ducha.** Jinak napáchá škody a duše jen jeho vinou ztratí pomazání, nebo učí duše nižším způsobů zbožnosti pro začátečníky. Pokud duše už vstupuje do kontemplace, není už ani schopná meditovat a nemá se nutit. Čistá kontemplace záleží v přijímání. ŽPB 3, 24- 36
Víra je pro rozum tmou. A to proto, že zatím neví, jaký Bůh je. Musí tedy kráčet tmou, aby k Němu došla. Bůh také někdy zasáhne duši víc v některé mohutnosti než jiné – dá víc lásky než poznání nebo naopak. Nemusí se však znepokojovat, jestli dělá dost, protože to vše v ní působí Duch svatý. ŽPB 3,48-50
- b) **Druhým slepcem pro duši je Ďábel.** Sám je slepý a chce, aby duše byla také slepá. Závidí duši, co jí Bůh dává. Protože je duše obnažená a odloučená od všech pozemských dober, nemá ji za co chytit. Zkouší jí tedy nabízet mlhy smyslových poznatků, aby se vrátila k činnostem a požitkům a aby se na své cestě k Bohu o ně opírala. Tím ji rozptýlí a obere o samotu, takže ji lehce uloví a obere o Boží působení. Duše už pak nevchází do světnice Snoubence, ale zůstává u dveří, aby viděla, co se děje venku.
- c) **Třetím je člověk slepý sám sobě.** Důvody jsou přirozeně dva: **nedostatek světla nebo překážka vidění** – třeba slepota. Bůh je světlem i předmětem duše. Když je duše zasažená žádostí, nějakou věcí, tak ji to oslepuje. Temnotou duše je nevědomost. Je to nedostatek světla, takže ani nemůžeme vidět. Teprve až Bůh dá světlo, prohlédneme. ŽPB 3,70-74

Přednosti působení Drahého v duši:

- Miluje Boha ne skrze sebe, ale skrze něho, skrze Ducha svatého.
- Miluje Boha v Bohu
- Miluje Boha proto, kým je, nejen proto, co dělá. ŽPB 3,82

Čtvrtá píseň

Duše se obrací ke svému Snoubenci s velkou láskou a oceňuje ho za jeho působení v duši. Tím je mírnost a láska. Dále je to **Boží dýchání v duši**, které v ní rozněcuje lásku. Toto Boží působení, zde nazýváno procitání v duši, je jako souhrn všech vůní a melodií, které působí lahodně a harmonicky. Zároveň jsou všechny v pohybu a jednotě. ŽPB 4,1-6

„Probud' v nás ty a osvět' nás, můj Pane, abychom poznali a milovali dobra, která nám stále nabízíš, a poznáme, že ses pohnul, abys nám poskytl milosti a že ses na nás rozpomněl.“ ŽPB 4,9

Naprostu se nedá vypovědět, co duše poznává a cítí v tomto procitání Boží znamenitosti, protože se sděluje v podstatě duše. V duši zaznívá nesmírně mocný hlas, hlas Božích vznešeností, tisíců jeho vlastností. Duše je v nich upevněna a uspořádána jako šiky vojsk, zkrášená a zušlechtěná všemi příjemnostmi a půvaby tvorů. ŽPB 4,11

Proč duše neomdlí a vydrží takovou moc a slávu má dvojí důvod: za prvé v tomto stavu dokonalosti **je již očištěna a v souladu s duchem,** takže necítí bolest, **navíc ji Bůh podpírá,** aby jí takový příliv dobra neuškodil (Podobně chránil Mojžíše pravicí, když přecházel. Ex 33,22). Král nebes se totiž k duši sklóní jako ženich ze svého svatebního lože k nevěstě, nakloní se k ní a dotkne se jí žezlem své velebnosti a obejmě ji jako bratr. ŽPB 4,12-13

Jak šťastná je duše, která vnímá, že Bůh odpočívá v jejím lůně! Obyčejně je tu, jakoby spal v objetí snoubenky. Ona ho velmi dobře cítí a těší se z toho. Kdyby byl probuzený, už jsou v nebi a projevovali by si všechny projevy lásky. Jiné duše, které nedospěly k tomuto sjednocení, necítí tuto důvěrnost, protože nejsou disponované. V tomto procitání duše je všechno, co se děje, dokonalé dílo Snoubence. ŽPB 4,15-16

„A ve svém příjemném dechu...rozněcuješ mou lásku!“ **O tomto dýchání plném dobra a slávy a jemné lásky Boha k duši bych nerad mluvil, protože to neumím říct,** (protože bych tím spíše snížil hodnotu toho, co chci popsat). Je to dýchání, které působí v duši Bůh, vdechuje jí Ducha svatého úměrně, **noří ji hluboko do Ducha sv. a rozněcuje v ní lásku k sobě nade všechno,** co se dá povědět a pocítit v Božích hlubinách. ŽPA+B 4,17 *Zde se už Jan vzdává snahy popisovat, co se děje v duši, už mu to dál nejde dávat do slov. Ale to neznamená, že to je všechno. Sjednocování s Bohem právě dosahuje svého vrcholu, takže duše začíná být jedno s Bohem. To už je v podstatě v nebi. Toto je cíl, který jsme chtěli alespoň zahlédnout při našich exerciciích. Bohu díky, pokud se nám to aspoň trochu podařilo!*

4.3 ODPOLEDNÍ PŘEDNÁŠKA - EUCHARISTICKÁ

Adorace

Dnešní obraz sjednocení s Bohem na nás může působit nedostupností: Toho nikdy nedosáhnu! Přesto nám dal Pán Ježíš nástroj, jak touto cestou jít. Je to Jeho stálá přítomnost v eucharistii. Způsob naší blízkosti se pak nazývá adorace – klanění.

Proč adorace?

Charles de Foucauld: Adorace Nejsvětější svátosti, to by měl být základ života každého člověka.

Vojtěch Kodet, *O eucharistii*, s. 66: Eucharistická adorace není jen okrajovou pobožností. **Je to stálá příležitost setkat se s Kristem jako se středem všeho i nás samých.** Umožňuje nám vstoupit do prostoru ticha a pravdy. Toto ticho se nám může stát domovem. **Adorací vyjadřuje věřící absolutní svrchovanost Boží a úplnou závislost na Bohu.** Spolu s klaněním vyjadřuje věčnost a oddanost. Tato oddanost vyjadřuje naši nicotnost, ale je také naší důstojností a znamením

jedinečnosti vztahu k Bohu. Adorace dává zakusit, kdo je Bůh. Adorace je vyjádřením pravdy, že Boha je třeba ctít pro Něj samého.

Co dělat při adoraci? (Podle P.Leo Kuchaře SSS)

Při adoraci si klekáme před Nejsvětější svátostí a obnovujeme ctnosti:

- Víru: Pane, jsi přítomen mezi námi jako vinný kmen a my jsme ratolesti; když jsme dva nebo tři ve tvém jménu; když kněz opakuje tvá slova Toto je moje tělo; když se udělují svátosti.
- Naději: Pane, ty nám spěcháš na pomoc v našich slabostech, abys nás spasil, jako světlo světa, takže nebudeme chodit ve tmě; nemusíme se bát smrti, když zachováváme tvé slovo; posíláš nám světky, aby nás vedli slovem i příkladem.
- Lásku: Pane, dej ať Tě milujeme nade všechno; uchovej nám dar víry od křtu; působ v nás Duchem svatým; probuď nás každým svatým přijímáním;

Dále se modlíme:

- Děkuvzdání: Pane, děkujeme ti, žes nás povolal k životu; že ses ve svátosti oltářní stal pro nás pokrmem; žes nám dal svátosti pro všechny okamžiky života; žes Pannu Marii ustanovil naší matkou.
- Smír: Pane, tys nám svou smrtí zajistil spásu; přiznáváme své hříchy a nevděčnosti; urazili jsme tvé Srdce, ukřivdili jsme tobě i svým bližním, smiluj se nad námi!
- Prosba: Pane, učíš nás prosit Otce – Otče náš...; prosíme o vše, co potřebujeme k životu zde i na věčnosti;

Závěr adorace: Pane Ježíši, přišel jsem, abych se ti klaněl. Zároveň ti svěřuji své prosby za sebe i za všechny bratry a sestry. Co jsem nedokázal vypovědět sám, doplň ty. Moje slova a přítomnost před svatostánkem ať je znamením toho, že ti chci vzdát patřičnou úctu. Neboť ty žiješ a kraluješ navěky věků!

Osobní modlitba a prosvěcování při adoraci:

Sv. Faustyna Kowalská prožívala eucharistii takto:

- Hostie živá, Sílo má jediná, Zdroji lásky a milosrdenství, obejmi celý svět, posiluj umdlévající duše. DSF 223
- Její vlastní Novoroční adorační modlitba 1934-5: (výňatek) Hostie svatá, v níž je obsažena závěť Božího milosrdenství pro nás a zvláště pro ubohé hříšníky. Hostie svatá, v níž je obsažen věčný život nekonečného milosrdenství, udílený štědře nám a zvláště ubohým hříšníkům. Hostie svatá, v níž je obsažen oheň nejčistší lásky, který plane z lůna věčného Otce jako z propasti nekonečného milosrdenství pro nás a zvláště pro ubohé hříšníky. Hostie svatá, v níž je obsažen lék na každou nemoc... Hostie svatá, v níž je obsaženo spojení mezi Bohem a námi... Hostie svatá, v níž jsou obsaženy všechny city nejsladšího

Ježíšova Srdce... Hostie svatá, jediná naše naděje v temnotě a bezbožnosti, stesku a bolesti... Hostie svatá, důvěřuji ti, když obtíže budou přesahovat mé síly... DSF 356

- Když ke mně přicházíš ve svatém přijímání, ty Ježíši,... sis učinil příbytek v malém nebi mého srdce. I když jsem ve společnosti lidí, mé srdce je stále spojeno s ním. Všude chodím s Ježíšem, všude mě provází jeho přítomnost. DSF 486
- Po svatém přijímání jsem uviděla Pána, který mi řekl: „Věz má dcero, že je mi žár tvého srdce milý a tak jako ty si vroucně přeješ spojit se se mnou ve svatém přijímání, tak i já se ti toužím celý odevzdat a za odměnu tvé horlivosti si odpočínám na mém Srdci.“ V tu chvíli se můj duch pohroužil do jeho podstaty jako kapka vody do bezedného oceánu, utápím se v něm, ve svém jediném pokladu... DSF 826
- Klaním se ti, andělský Chlebe, s vírou, nadějí a láskou hlubokou. A z hloubi duše velebím tebe, i když jsem nicotou... Závoje tajemství mi nebrání, miluji tě jako ti, kdo se dostali do nebe. DSF 1324
- Všechno, co je ve mně dobré, způsobilo svaté přijímání, jemu vděčím za všechno. Cítím, že mě ten svatý oheň zcela proměnil. Ach, jak se raduji, že jsem tvým příbytkem Pane, mé srdce je svatyní, ve které ustavičně přebýváš... DSF 1392
- Od raného mládí mě k sobě Pán Ježíš přitáhl v Nejsvětější svátosti. V sedmi letech, když jsem byla na nešporách a Pán Ježíš byl vystaven v monstranci, tehdy mi byla poprvé udělena láska k Bohu a naplnila malé srdce a Pán mi udělil pochopení věcí Božích; od tohoto dne až dodnes roste má láska ke skrytému Bohu, až po nejhlubší důvěrnosti. Všechna síla mé duše pramení z Nejsvětější svátosti. DSF 1404

Chvilka **adorace nastává po každém svatém přijímání**. Můžeme využít i píseň, která se v té chvíli zpívá, a modlit se s jejím textem. Jinak bychom měli po svatém přijímání Pána Ježíše přivítat několika slovy, dále vyznat, že věříme v Jeho přítomnost, poděkovat za to co nám dává, poprosit ho, co potřebujeme, slíbit mu věrnost a lásku, chválit ho.

Návštěvy Nejsvětější svátosti - miniadorace. Don Bosko radil chlapcům, aby často navštívili Pána Ježíše, a pomodlili se aspoň Otčenáš. Můžeme si vypěstovat zvyk navštívit Pána v kostele cestou do práce či z práce, udělat si adoraci z domova s pohledem upřeným na kostelní věž. Pokud se nám nedaří se soustředit, můžeme číst duchovní text či modlit se breviář. Pokud se nám nechce nic říkat, tak nic neříkejme! Důležité je přebývat u Pána, u Jeho nohou.

Adorace je důležitý prvek duchovního růstu. „**Zůstaňte zde a bděte se mnou**“ prosí Pán apoštoly. Uposlechněme Jeho výzvy, určitě to pro nás bude požehnaný čas!

5 ZÁVĚR

Prošli jsme spolu Cestu ke sjednocení s Bohem, podle sv. Jana od Kříže, s pomocí obrazů a dalších textů.

Učili jsme se porozumět času očišťování a obdobím temnot. **Objevili jsme**, co je duchovní mltnost, a že duchovní cesta vede ke stále menší aktivitě naší a umožnění větší aktivity Boží v našem životě. **Zjistili jsme**, jaká jsou kritéria pro dobrého duchovního vůdce. **Mohli jsme sledovat**, jak roste láska v duši člověka, který je na cestě. **Věnovali jsme se také eucharistii**, a to lámání hostie, přijímání a adoraci. **Prožili jsme** zde mnoho modliteb, ticha, přijetí svátostí. **To všechno je Boží dílo sjednocující nás s Ním.**

Prošli jsme cestu ke sjednocení teoreticky, ale teď je před námi uskutečnění. Už se toho nemusíme bát a nemusíme si dávat dvacet předsevzetí, co všechno vykonáme. **To On nás vede!** Nespouštějme Ho tedy z očí! Díky za pozornost!

AMEN.